

How to cite: Kirzha, N., Ryzhenko, K., & Plekhanova, T. (2024). From Traditional Vocabulary to Specialised Terminology: Developing a Professional Language. *World conference on future innovations and sustainable solutions*. Futurity Research Publishing. <https://doi.org/10.5281/zenodo.13934984>

From Traditional Vocabulary to Specialised Terminology: Developing a Professional Language

Nadiia Kirzha ¹, Kateryna Ryzhenko ², Tatyana Plekhanova³

¹ Doctor of Philosophy in Education, Ukrainian Language Teacher, Medical College named after Acad. D. K. Zabolotny, Vinnytsia, Vinnytsia, Ukraine, <https://orcid.org/0000-0002-0325-1441>

² PhD in Philology, Associate Professor, Chair of Ukrainian Language, Literature and Eastern Languages, Institute of Philology and Mass Communication, Open International University of Human Development 'Ukraine', Kyiv, Ukraine, <https://orcid.org/0000-0003-4085-6623>

³ PhD in Philology, Associate Professor, Head of the Department of Publishing and Editing, Faculty of Journalism, Zaporizhzhya National University, Zaporizhzhia, Ukraine, <https://orcid.org/0000-0003-2639-0396>

Accepted: September 29, 2024 | **Published:** October 15, 2024 | **Language:** Ukrainian

Abstract. The given article aimed to investigate the transition of professional language from everyday vocabulary to specialised terminology, prompted by progress in science, technology, and other fields. The study examined how general language is initially adapted to describe new concepts and processes, leading to the development of precise and discipline-specific terminology. Methods: to achieve this, the research employed a comparative analysis of linguistic and pragmatic frameworks, reviewing scholarly definitions and approaches to specialised language. The study also explored how specialised terminology is integrated into educational practices, particularly in the curricula of higher education. The results highlighted the key stages of linguistic specialisation, revealing that professional language becomes increasingly codified over time, with terms acquiring exact meanings within specific disciplines. These findings are significant in understanding the role of specialised

language in both academic discourse and professional communication, offering insights into its impact on teaching and learning in higher education settings.

Keywords: terminological standardisation, language adaptation, professional communication, semantic transformation

Вступ

Розвиток професійної мови є багатовекторним процесом, який демонструє поступову еволюцію від загальнонавчальної лексики до спеціалізованих термінів. Цей процес виникає під впливом прогресу в науці, технологіях, а також інших сферах людської діяльності. На початкових етапах становлення будь-якої професійної сфери, мова, що використовується фахівцями, спирається на загальні лексичні одиниці, поступово надаючи їм нових значень для позначення нових понять, процесів або технологій.

З часом професійна мова стає все більш спеціалізованою, терміни, що входять до неї, набувають чітких і однозначних значень в межах конкретної дисципліни. Поняття «спеціалізованої мови» еволюціонувало від перших визначень, запропонованих дидактиками, лінгвістами або термінологами, до сучасного багатовимірного розуміння. Це поняття охоплює не лише лінгвістичний, а й прагматичний підхід до мов спеціалізації.

Сучасна лінгвістика, зокрема корпусна лінгвістика, активно вивчає спеціалізовані мови, фокусуючись на описі лексичних, синтаксичних і дискурсивних характеристик наукових дискурсів. У перекладацькій діяльності концепція спеціалізованої мови залишається актуальною, адже вона дає змогу відобразити різноманіття мовних інструментів, необхідних для коректного передавання наукових і технічних знань.

Спеціалізовані мови займають ключове місце в дидактичних дослідженнях, особливо в контексті викладання іноземних мов за професійним спрямуванням. Професіоналізація навчальних програм у закладах вищої освіти, орієнтація на здобувача та його потреби сприяють розширенню навчальних курсів, спрямованих на викладання професійної мови, що передбачає спеціалізоване використання лексики у відповідних галузях знань.

Отже, в роботі окреслено складну еволюцію професійної мови, яка відображає науково-технічний розвиток суспільства та активну інтеграцію спеціалізованих мов в освітній процес, що забезпечує підготовку висококваліфікованих фахівців для сучасного ринку праці.

Результати дослідження

Формування дидактичної системи мов і культур спеціалізації охоплює декілька етапів, до яких належить ідентифікація мовних, галузевих і професійних спільнот спеціалізації, характеристика мов спеціалізації, методичний аналіз різних аспектів спеціалізованих мов та, врешті, дидактична транспозиція. Перші три етапи аналітичного підходу спрямовані на дослідження професійної мови, яка функціонує в межах комунікативних практик, дискурсу та культури спеціалізованих

спільнот. Однак, оскільки кінцевою метою є навчання здобувачів професійної мови, її також необхідно розглядати як сукупність практичних навичок.

Традиційна лексика зазвичай є відправною точкою для формування професійної мови. Вона слугує основою для створення нових термінів і лексичних одиниць внаслідок процесів метафоризації, переосмислення та лексичної інновації. Наприклад, численні технічні й наукові терміни виникають з буденних слів, які набули спеціалізованого значення у певній професійній галузі.

З часом, зі зростанням складності професійної діяльності, виникає потреба у більш точному й стиснутому спілкуванні серед фахівців. На цьому етапі відбувається формування спеціалізованої термінології, що нерідко супроводжується запозиченням лексики з інших мов, створенням нових термінів і стандартизацією існуючих. Це особливо актуально для таких галузей, як наука, медицина, техніка та право, де точність й однозначність висловлювань є критично важливими.

У наукових і технічних дисциплінах професійна мова відіграє роль засобу узагальнення та передавання знань між членами наукової спільноти. Розвиток спеціалізованої мови стає ключовою умовою для адекватного опису складних концепцій, процесів і явищ, а також для забезпечення ефективної комунікації між фахівцями. Наприклад, медична термінологія, побудована на основі латинської мови, дозволяє знизити ймовірність неоднозначності та помилок у діагностичній і лікувальній практиці.

Отже, професійна мова є важливим інструментом для трансляції знань та досвіду в межах конкретної дисципліни, а її розвиток тісно пов'язаний із розвитком самої сфери діяльності. Місце спеціалізованої термінології в мовах, що відображають особливий інтерес, давно є об'єктом вивчення та дискусій. Прийнято вважати, що специфіка спеціалізованого дискурсу не обмежується лише конкретним лексиконом, хоча термінологія, безперечно, відіграє важливу роль у конституюванні та виокремленні ідентичності певної галузі знань. Важливим аспектом у цій справі є створення дидактичних ресурсів, що визначають термінологію галузей та роблять її доступною для здобувачів.

Лінгвісти розробили численні дидактичні інструменти для опанування термінології іноземних мов, зокрема для перекладачів і професіоналів. Чимало наукових статей присвячено різним аспектам дидактичної транспозиції термінології. Перша група таких досліджень зосереджується на виявленні термінів, акцентуючи увагу на двох основних труднощах: виявленні складних термінів, як-от локуції, та визначенні колокативного профілю термінів, що є важливими для володіння спеціалізованою іноземною мовою (Chirițescu & Păunescu, 2021, с. 99).

Дослідження, що аналізують використання системного підходу для вивчення корпусів академічних і професійних текстів у морській інженерії, демонструють ефективність програмного забезпечення ConcGram 1.0 для ідентифікації найбільш вживаних ключових слів, формування кластерів та колокейшн, що характеризують цей специфічний дискурс (Ureña Gómez-Moreno, 2019, с. 124). Завдяки частотним спискам дослідники вивчають терміни та словосполучення, що полегшує знайомство здобувачів із ключовими поняттями. Створюються також навчальні матеріали на основі відібраних термінів, що містять різноманітні словникові вправи.

Дослідники, котрі займаються термінологією у спеціалізованих мовах, також виявляють цікаві аспекти, такі як використання метафори у назвах термінів і циркуляція термінів між спеціалізованими та загальними сферами (Cíbiková, Siantová & Mitaľová, 2022, с. 1805).

Особливістю енології є те, що терміни в цій галузі мають подвійне тлумачення, будучи як спеціалізованими, так і загальноприйнятими. Полісемія лексичних одиниць викликає труднощі з розумінням значення. Дослідники акцентують на важливості набуття металексичної компетентності здобувачами, пропонуючи мультимодальний підхід у викладанні професійної мови.

Загалом, дослідження, пов'язані з розвитком професійної мови, відображають процес переходу від традиційної лексики до спеціалізованої термінології, що є актуальним у сучасній мовній освіті.

Висновки

Таким чином, встановлено, що контекст відіграє важливу роль в освітньому процесі навчання професійної мови, оскільки різноманітність аудиторій, спеціалізацій та мов викладання суттєво впливає на дидактичні аспекти. Серед основних компонентів вивчення спеціалізованої термінології виділено лінгвістичні характеристики професійної мови, їх ідентифікацію та аналіз, а також інституційні обмеження, з якими викладачі стикаються під час розробки навчальних програм. Дослідження показало, що термінологічна стандартизація, адаптація мови, професійна комунікація та семантична трансформація залишаються ключовими питаннями, які потребують детального опрацювання при створенні навчальних ресурсів. Перетворення знань та спеціалізованого дискурсу на навчальні об'єкти вимагає розробки методологій, що враховують мікролінгвістичні аспекти та нормативні рамки. Перспективи подальших досліджень спрямовані на глибше розуміння сутності професійної мови, що сприятиме оптимізації навчальних програм. Попри наявність різноманітних методів, викладачі професійної мови мають можливість удосконалювати свої підходи, переходячи від загальної лексики до спеціалізованої термінології, що забезпечує кращу відповідність сучасним вимогам професійного спілкування.

Література

Chirițescu, I. M., & Păunescu, F. A. (2021). Word vs. term-language for specific purposes. *Revista de Stiinte Politice*, (69), 93-108. <https://www.cceol.com/search/article-detail?id=1055723>

Cíbiková, I., Siantová, G., & Mitaľová, K. (2022). Specialised communication: Scientific and terminology literacy. *GRANT Journal: European Grant Projects, Results, Research & Development, Science*, 11(01), 45-54.

Gómez-Moreno, P. U. (2019). Teaching and learning terminology in secondary education: Towards specialisation through language. *Porta Linguarum: Revista Interuniversitaria de Didáctica de las Lenguas Extranjeras*, (31), 117-130. <https://doi.org/10.30827/portalin.vi31.13829>

Ureña Gómez-Moreno, P. (2019). Teaching and learning terminology in secondary education: Towards specialisation through language. *Porta Linguarum*, 31, 117-130. <https://doi.org/10.30827/portalin.vi31.13829>